

Kære medlem,

Sensommeren har vist relative stabile temperaturer, men vanen tro har aktierne til gengæld gået op og ned, men på nuværende tidspunkt tegner 2024 til at blive et godt aktieår.

Siden juli har Obligationsafdelingen givet pæne afkast på omkring 2% per måned. Risikoafdelingen havde et mindre negativt afkast i juli på -0,74, men er så kommet ud med positive afkast i august og september med henholdsvis 1,1% og 1,5%.

I information om din pension vil man som vanligt se fondens for-muesammensætning og afkast for 2024 frem til og med udgangen af september måned.

Vi har igen medtaget information om Life Cycle modellen, og år-gang 1965 og 1975 skifter risikogruppe ved indgangen til 2025 med-mindre det enkelte medlem gør noget aktivt.

Der er vigtig information til alle om forventet justering af Life Cycle modellen med effekt fra 1. januar 2025, hvilket skal besluttes på repræsentantskabsmødet den 7. november 2024 (se *faktaboks om mødet på side 6*). Den væsentligste ændring er, at der bliver ind-ført en ny investerings- og risikoprofil med 100% aktier. Eksisteren-de medlemmers ordning forbliver som udgangspunkt indplaceret med den nuværende fordeling mellem aktier og obligationer.

Ønsker man at skifte til 100% aktier skal man altså selv vælge den-ne indplacering. Det er i den forbindelse vigtigt, at man grundigt overvejer risici ved at have 100% aktier, hvilket man bl.a. kan læse mere om i artiklen "Ny Investeringsprofil med 100% aktier og ænd-ring til Livscyklusprodukt (Life-Cycle)".

Du vil også med fordel kunne læse professor Ken Lamdahl Bech-mann artikel "Investering af din pension", som netop omhandler overvejelser omkring investeringer.

Der vil blive indført gebyr ved overflytninger af pensionsordninger fra CS Pensionsfond til andre pensionselskaber og banker med virkning fra 1. februar 2025. Læs mere om dette senere i denne ud-gave af Information om din pension.

Primo december 2024 indsætter fonden automatisk et beløb på din Aldersopsparingsordning (AOS). Du har mulighed for at sige nej til dette, hvilket kan give god mening, hvis du har en Aldersopsparing andet sted f.eks. i din bank. (Se *faktaboksen på side 6*).

Sidst men ikke mindst er der vigtige oplysninger om åbningstider og udbetalingsfrister ved årsskiftet 2024-2025.

God læselyst.

Med venlig hilsen
Pernille Reuter Eriksen
formand

FORMUENS SAMMENSÆTNING OG AFKAST 30-09-2024

	01-01-2024	30-09-2024	Afkast i pct.
Risikoafdelingen	pct. Fordeling	pct. Fordeling	Året til dato
Danske Aktier	16,4%	14,4%	16,4%
Udenlandske Aktier	81,0%	83,6%	18,8%
Erhvervsobligationer	0,6%	0,0%	1,5%
Bankindestående	2,0%	2,0%	1,2%
Risiko afd. Formue - før omk.	100,0%	100,0%	18,6%

	01-01-2024	30-09-2024	Afkast i pct.
Obligationsafdelingen	pct. Fordeling	pct. Fordeling	Året til dato
Stat og Realkredit obligationer	92,8%	91,1%	6,2%
Indeksobligationer	5,4%	4,5%	0,4%
Bankindestående	1,8%	4,4%	2,4%
Obligations afd. Formue før omk.	100,0%	100,0%	6,0%

Kontantafdelingen	100,0%	100,0%	2,1%
--------------------------	---------------	---------------	-------------

Valgt Risikoprofil	Afkast som p.a. sats	Afkast i pct. året til dato
Høj Risiko	20,6%	15,4%
Mellem Risiko	16,4%	12,3%
Lav Risiko	12,2%	9,13%
Kontantafdelingen	2,8%	2,1%

NY INVESTERINGSPROFIL MED 100% AKTIER OG ÆNDRING TIL LIVSCYKLUSPRODUKT (LIFE-CYCLE)

I CS Pensionsfond overvejer vi løbende, hvordan medlemmernes interesser kan varetages bedst muligt. Fokus er, som altid, at bibeholde et simpelt setup med lave omkostninger, da det er en vigtig forudsætning for at sikre et langsigtet konkurrencedygtigt afkast. Under disse rammer, har det igennem nogle år og særligt på seneste strategi seminar, været diskuteret om muligheden for en 100% aktieinvestering ville være i medlemmernes langsigtede interesse.

CS Pensionsfond har fundet denne valgmulighed relevant for medlemmerne, og vi foreslår derfor på det kommende repræsentantskabsmøde at introducere denne mulighed samt at gøre det til standarden i de unge år (under 40), hvor man har lang tidshorisont til pensionsudbetaling.

De hidtidige aldersintervaller i livscyklusproduktet (Life-Cycle) forbliver uændret og i forhold til 100% aktier, tilføjes et aldersinterval for nye medlemmer under 40 år.

Fra 1. januar 2025 forventes det derfor, at de hidtidige "risikoprofiler" erstattes med fire primære "investeringsprofiler", som vist i nedenstående faktaboks.

Faktaboks vedr. Life-Cycle pr. 1. januar 2025

1. Investeringsprofil (standard under 40 år): 100% i aktier.
2. Investeringsprofil (standard 40 - 50 år): 75% i aktier og 25% i obligationer.
3. Investeringsprofil (standard 50 - 60 år): 50% i aktier og 50% i obligationer.
4. Investeringsprofil (standard 60 år og derover): 25% i aktier og 75% i obligationer.

Investeringsprofilerne er således udformet så andelen af aktier reduceres gradvist i takt med medlemmets alder, dvs. i takt med, at tidspunktet for pensionsopsparingens udbetaling nærmer sig for den enkelte.

Desuden har medlemskredsen mulighed for at vælge, at midlerne skal være placeret kontant:

5. Investeringsprofil (alle): 100% kontant.

Nye medlemmer

Tildeles automatisk den investeringsprofil, som er knyttet op på medlemmets alder.

Eksisterende medlemmer

Medlemmets ordning(er) overføres fra den "Risikoprofil", som medlemmet har i dag til den "Investeringsprofil", hvor andelen mellem aktier og obligationer er den samme, dvs. er medlemmet i dag indplaceret i "høj risiko" overføres medlemmets ordning(er) til "2. investeringsprofil" i nyt setup. Dette for gælder alle eksisterende medlemmer.

Ønskes skift af investeringsprofil med virkning fra 1. januar 2025 skal dette meddeles senest den 16. december 2024 via elektronisk formular.

Ny og opdateret formular kan udfyldes fra mandag den 18. november 2024.

Eksisterende medlemmer, der ønsker at flytte deres ordning(er) til 1. investeringsprofil (100% aktier) skal være opmærksomme på risiko ved investering i 100% aktier, herunder:

- En højere andel af aktier betyder højere risiko, og man må forvente og acceptere større udsving i afkastene over de enkelte år.
- Desto yngre desto højere risiko kan man normalt tåle.
- Risikoen bør normalt tilpasses i takt med, at formuen vokser og man nærmer sig tidspunktet, hvor man skal leve af sin pension, idet man ikke længere i samme grad kan tåle et stort fald i pensionsformuen
- Historiske aktieafkast siger i sig selv ikke noget om størrelsen på fremtidige aktieafkast.

Endeligt vil eksisterende medlemmer, som:

- Tilhører årgang 1965 modtage et brev i deres e-Boks den 19. november 2024 om skift af investerings- og risikoprofil på grund af alder med mindre deres ordning(er) allerede er investeret med 25% i aktier og 75% i obligationer.
- Tilhører årgang 1975 modtage et brev i deres e-Boks den 19. november 2024 om skift af investerings- og risikoprofil på grund af alder med mindre deres ordning(er) allerede er investeret med maksimalt 50% i aktier og det resterende i obligationer.

Ønsker du ikke skiftet, vil der være et link i brevet du modtager.

ARTIKEL OM INVESTERING AF DIN PENSION

Af professor Ken Lamdahl Bechmann

Det er helt naturligt, hvis du synes, at det er svært at forholde dig til, hvorledes din pension skal investeres. Dette stemmer helt overens med det kendte udsagn om, at "det er svært at spå, især om fremtiden".

I det følgende vil jeg med udgangspunkt i det nye forslag om, at det skal være muligt at investere 100% i aktier, kommentere på valgmuligheden samt nogle af de forhold, som bør inddrages, når man forholder sig til dette valg.

Det grundlæggende investeringsvalg

Der er i princippet rigtigt mange valg, der skal gøres i forhold til investering af pension. Dette gælder blandt andet, hvor meget der skal investeres i aktier, og i forlængelse heraf, hvor meget der skal investeres i forskellige aktiemarkeder og i forskellige brancher mv. Tilsvarende skal der vælges, hvor meget der skal investeres i obligationer, og i forlængelse heraf, hvor meget der skal investeres i forskellige typer af obligationer og med hvilken løbetid. Endelig kan der være overvejelser, om man ønsker at investere i andre typer aktiver, der ikke er børsnoterede – såkaldte alternative aktiver.

Et sådan omfattende valg bliver for langt de fleste uoverskueligt, og der vil være en væsentlig risiko for, at man ikke får taget noget valg overhovedet. CS Pensionsfond har derfor tilstræbt at reducere kompleksiteten i disse valg betydeligt. Dette er sket ved, at investeringsvalget er reduceret til et valg af, hvor stor en del af din opsparing, du ønsker placeret i aktier – og resten vil så placeres i obligationer.

CS Pensionsfond vil i forlængelse heraf investere den valgte aktieandel i en bred portefølje af danske og udenlandske børsnoterede aktier med henblik på at sprede risikoen og samtidigt skabe det bedst mulige langsigtede aktieafkast. Tilsvarende placeres obligationsandelen i et udvalgt antal obligationer, således at obligationsporteføljen vurderes at have bedst muligt obligationsafkast i forhold til renterisikoen på porteføljen. For begge porteføljer er det således CS Pensionsfonds formål at skabe det bedst mulige langsigtede afkast i forhold til risikoen.

Livscyklusproduktet

Livscyklusproduktet er indført af CS Pensionsfond for at sikre, at din pension investeres fornuftigt og langsigtet – vel at mærke også i de tilfælde, hvor du ikke selv aktivt tager et investeringsvalg. Som beskrevet på side 3, så betyder Livscyklusproduktet, at du – afhængig af din alder – som udgangspunkt vil blive indplaceret i en investeringsprofil med en given andel aktier. Som det også fremgår af denne beskrivelse, er der forslag om, at medlemmer under 40 indplaceres i en investeringsprofil med 100% aktier – samtidigt med, at andre medlemmer gives tilsvarende mulighed for også at investere 100% af deres pensionsopsparing i aktier.

I det følgende diskuteres det, hvem der muligvis med fordel kunne overveje aktivt at tilvælge en aktieandel på 100%, selvom man ikke er under 40 år.

Overvejelser omkring valg af aktie- og obligationsandel

I forhold til valget mellem aktie- og obligationsandel, så er der helt overordnet tre centrale forhold, som trækker i hver sin retning.

For det første giver aktier generelt et højere forventet afkast end obligationer. De seneste såkaldte afkastforventninger udarbejdet af Rådet for Afkastforventninger (nedsat af Forsikring og Pension) forventer på lang sigt (over 10 år), at aktier forventes at give et afkast på 6,5% pro anno, mens obligationer forventes at give et afkast på 3,5%. Med andre ord er det forventede årlige afkast på aktier næsten det dobbelte af det forventede afkast på obligationer.

For det andet er aktier generelt mere risikable end obligationer. Afkastforventningerne angiver, at den såkaldte standardafvigelse, der er et mål for spredningen, dvs. risikoen på det forventede årlige afkast, er 18,0% for aktier, mens det kun er 8,0% for obligationer. Med andre ord er aktier mere end dobbelt så risikable som obligationer, når dette vurderes i forhold til udfaldet af det årlige forventede afkast.¹

For det tredje, så er der mange studier der viser, at ovennævnte forskel i risiko formindskes, når man har en lang investeringshorisont. Dette skyldes, at længere perioder med negative aktieafkast ofte afløses af perioder med positive aktieafkast – og omvendt.

Samlet set er der alt andet lige en fordel ved at investere i aktier, eftersom det giver et højere forventet afkast, mens ulampen er den højere risiko. Betydningen af den højere risiko falder dog med længden af investeringshorisonten. Dette skyldes, at en længere investeringshorisont gør det mere sandsynligt at eventuelle dårlige aktieafkast i starten bliver "indhentet" over tid af gode høje afkast, jf. de ovenstående beskrivelser af risiko ved investering i aktier.

Tilsvarende betyder ovenstående logik også, at det med tiden generelt vil være fornuftigt at tage lidt risiko af investeringerne. Dette gøres som udgangspunkt automatisk af CS Pensionsfond ved, at aktieandelen reduceres med alderen, jf. beskrivelsen af Livscyklusproduktet.

> Fortsættes på næste side.

Hvem skal muligvis overveje aktivt at afvige fra standardplaceringerne?

Pensionsopsparing er ikke altid nemt, jf. også diskussionen heraf i tidligere artikler i Information om din pension². Udover nedenstående forhold, er derfor en række andre forhold, som du måske også skal være opmærksom på blandt andet i forhold til dit valg af aktieandel.

Som nævnt er fordelene ved en højere aktieandel, et højere forventet langsigtet afkast, mens ulempen er den højere risiko. Det væsentligste i overvejelserne er således, om man føler det tilstrækkeligt attraktivt at gå efter dette højere forventede afkast uden at være bekymret for den større risiko, som det indebærer. Det følgende beskriver nogle eksempler på medlemmer, hvor et aktivt tilvalg af en højere aktieandel end udgangspunktet i Livscyklusproduktet måske er værdt at overveje – og for nogle endda kan betyde et aktivt valg af en aktieandel på 100%.

Et eksempel er yngre medlemmer, der alt andet lige forventer, at der går mange år inden pensionering. I Livscyklusproduktet er udgangspunktet, at medlemmer under 40 år tildeles en aktieandel

på 100%. Det er dog muligt, at selv lidt ældre medlemmer med fordel kan vælge en aktieandel på 100%.

Et andet eksempel er medlemmer, der har en tjenestemandspension. Givet sikkerheden på denne, kan det give god mening at tage lidt ekstra risiko på pensionen i CS Pensionsfond ved at vælge en aktieandel på 100%.

Et tredje eksempel er medlemmer, der udover pensionsopsparingen har en væsentlig formue placeret/investeret andre steder. Specielt, hvis denne formue er behæftet med relativt lille risiko – for eksempel betydeligt friværddi i fast ejendom – så kan det eventuelt give mening at tage lidt ekstra risiko på pensionen i CS Pensionsfond ved at vælge en aktieandel på 100%.

Er man meget i tvivl, anbefales det, at man søger rådgivning – ellers er det jo også her heldigvis et valg, ikke at foretage sig noget, eftersom man så vil blive indplaceret som beskrevet i Livscyklusproduktet, hvor din risiko løbende bliver nedjusteret i forbindelse med, at du bliver ældre.

¹ Der kan her også henvises til "FORMUE, RENTE OG RISIKO" om udfordringerne med simpelt at forklare, hvordan risiko ved pension reelt skal forstås, jf. Michael Møller, Information om din pension - nr. 4/2023.

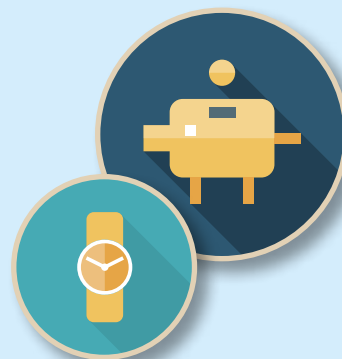
² Der kan her også henvises til "De centrale problemer i forbindelse med pension og pensionsordning", Information om din pension, 4, oktober 2022.

ÅBNINGSTIDER OG UDBETALINGSFRISTER VED ÅRSSKIFTET 2024-2025.

Kontoret er lukket for ekspeditioner / henvendelser fra og med fredag d. 20/12-2024 til og med tirsdag d. 31/12-2024. Vi er derfor tilbage på kontoret torsdag d. 2. januar 2024, kl. 09:00 – 15:00

OBS: Sidste udbetalingsdag i 2024 er torsdag d. 19-12-2024, kl. 10.00.

Første mulige udbetalingsdato i den nye år er tirsdag d. 28/01-2025.

CS PENSIONSFFONDS REPRÆSENTANTSKABSMØDE DEN 7. NOVEMBER 2024

CS Pensionsfond afvikler repræsentantskabsmøde den 7. november 2024.

På dagsorden er bl.a. bestyrelsens indstilling om ændrede vedtægter, der ved godkendelse formelt vil betyde, at fonden pr. 1. januar 2025 bliver en firmapensionskasse under tilsyn af Finanstilsynet.

INDFØRSEL AF GEBYR VED OVERFLYTNINGER AF PENSIONSORDNINGER FRA CS PENSIONSFROND (CSP) TIL ANDRE PENSIONSSLESKABER OG BANKER MED VIRKNING FRA 1. FEBRUAR 2025

Tidligere kunne medlemmer alene flytte ordning(er) fra CSP til et andet pensionsinstitut, hvis medlemmer fik et nyt job på statens område, idet ordninger på statens område som hovedregel indeholder de samme krav om ydelsessammensætning og tilbagekøb.

De seneste år har det imidlertid været et specifikt politisk fokusområde at gøre det nemmere for pensionsopsparer at flytte deres ordninger ved jobskifte fra ét pensionselskab/bank til ét andet. Aftalerne på statens område er derfor blevet tilpasset i overensstemmelse med dette politiske sigte.

For de af CSP's medlemmer, der ikke længere er ansat på CS overenskomst, og derfor ikke længere indbetaler pension til CSP, betyder dette, at de nu kan flytte deres pensionsordninger fra CS Pensionsfond til andre pensionselskaber og banker.

Det har været gældende siden ultimo 2022 og har medført, at antallet af ordninger der flyttes fra CSP, er steget, og at der derfor anvendes flere ressourcer på denne opgave end tidligere.

Med virkning fra 1. februar 2025 indføres der derfor et gebyr på 1.500 kr. i forbindelse med overflytning af ordninger fra CSP til andre penge- og pensionsinstitutter til at dække omkostningerne forbundet med sådanne flyt af ordninger.

Der tages ét gebyr uanset om der overflyttes én eller flere ordninger, og kun, hvis summen af de overførte midler er over 50.000 kr.

Gebyret indføres ud fra en generel betragtning om, at omkostninger bør betales af dem, der er årsagen til dem, og et evt. flyt af pensionsordninger vil således ikke forøge omkostningerne for CSP's øvrige medlemmer.

Hvis du overvejer om flyt af pensionsordning kunne være relevant for dig, så se denne artikel i Information om din pension nr. 2/2024, der adresserer samling af pensionsordninger: *"Er det smart at samle sine pensionsordninger, hvis de er placeret i forskellige selskaber?"* Af CS Pensionsfonds direktør Rune Kjølby Larsen. ([Klik her for at se artiklen](#)).

ALDERSOPSPARING

I december 2024 vil CS Pensionsfond overføre et beløb fra din arbejdsmarkeds-pension-/tillægspension (AMP/TIP) til din aldersopsparring (AOS).

Du har modtaget særskilt brev om dette, medmindre du har meddelt, at du ikke ønsker overførsel til AOS.

Har du sagt nej, men alligevel ønsker at overføre til AOS, eller har du spørgsmål til os, kan du henvende dig via nedenstående blanket senest den 29. oktober 2024.